

“Virtuózok” a felkészítő tanár szemével

- beszámoló a Zenetanárok Társaságának szakmai fórumáról

A másfél éve megújult Zenetanárok Társasága célkitűzései között előkelő helyen szerepel a szakmai beszélgetések és fórumok hagyományának felelevenítése, s ennek jegyében - hosszú évek után - egy olyan témával indítottuk újra ezt a sorozatot, mely az elmúlt hónapokban jelentősen megmozgatta a zenetanárokat és nap mint nap izgalmas beszélgetésekre, állásfoglalásokra készítetett bennünket kollégáink és diákjaink között.

Mindannyian érintettek vagyunk benne így vagy úgy: azért, mert bekerült a diákunk vagy azért, mert nem; azért, mert néztük vagy azért, mert nem. Azonban ha mi nem is néztük, biztosak lehettünk benne, hogy körülöttünk mindenki más igen!

Az április 14-én rendezett fórumra a “Virtuózok” című klasszikus zenei televíziós tehetségkutató műsorba bekerült, s a műsorban előkelő helyen végzett diákok zenetanárait, Szászné Réger Juditot, Ernyei Lászlót, valamint Romos Zsolt hívtuk meg beszélgetőtársul.

Romos Zsolt fuvolanár kezdte a beszélgetést, s rögtön egy másfajta, de a műsorhoz nagyon is kötődő szerepéről mesélt, mivel az első válogatásoktól fogva nemcsak tanárként, hanem egyfajta szerkesztő-tanácsadóként is részt vett a munkában.

Zsolt hasonló történetet mesélt el a műsor szerkesztőinek legelső megkereséseiről, mint amit talán valamennyien átéltünk tavaly júniusban. Az eddig megszokottaktól eltérően nem egyszer, nem kétszer hívtak bennünket telefonon, s igyekeztek minél több diákot és tanárt “befűzni”, hogy vegyen részt az előválogatáson, s küldje el a diák anyagát. Zsolt udvariasan, de határozott őszinteséggel elmondta a véleményét a nem túl szakmai, és sok tekintetben bizonytalannak tűnő verbuválásról, s talán ez adta az ötletet a szerkesztőknek, hogy felkérjék, vegyen részt az előválogatás és később a többi forduló szakmai részében is zenetanári szakértőként.

Saját diákjai jelentkezéseiről elmondta, hogy nyitottan, de kicsit visszafogottan állt a lelkesedésükkel szemben, habár világos volt számára, hogy a 21. század kezdetén, s főleg a tehetségkutató valóságshow-k világában egy ilyen lehetőség vonzóbb a mai gyerekek és ifjak számára, mint egy hagyományos zenei verseny.

A kulisszák mögötti munkáról elárulta, hogy a televíziós kollegák igyekeztek nyitottan hozzáállni az ő kéréseikhez, de az első pillanattól kezdve nem volt kétséges, hogy más, mint amihez mi, zenetanárok szoktunk: ez egy televíziós műfaj a maga szigorú szabályaival és szempontrendszerével. S amikor ezek ütköztek a “zenetanári szabályokkal”, nos ott bizony surlódások voltak. Sok kompromisszumot kellett kötni a műfaj kötöttségei miatt, s nagyon kemény tanári feladat volt mindezt a lehető leghatározottabban, s egyben simulékonyan képviselni a gyerekek érdekében. Belülről nézve biztosan állította, hogy az előválogatókból továbbjutó diákok számát tekintve akár 2-3-szor ugyanennyi, ugyanilyen tehetséges gyerek is akadt, de a televíziós szakemberek televíziós szemmel nézték a gyerekeket, természetesen.

Romos Zsolt személyes élményei újabb órát is kitöltöttek volna, de azért röviden összefoglalt pár, számára érdekesebb tény, például, hogy milyen sok külföldön tanuló magyar diák jött haza a műsoron való részvétel miatt. Számára nagyon tanulságosnak és hasznosnak tűnt az a pár soros szakmai értékelés, amelyet az elődöntőket követően a résztvevők megkaptak, ő maga mindvégig nagy körültekintéssel igyekezett megfogalmazni ezeket a rövid véleményeket. Ez nem minden hazai és külföldi versenyen szokás, pedig utólag kiderült, hogy nem haszontalan, segít a kudarcélmény feldolgozásában, és nekünk, tanároknak is segít, előrevivő beszélgetéseket, vitákat, véleménycseréket kezdeményezett tanár és diák, s néha még a zsűritag és a véleményezett között is!

(A ZETA egyik idej, kiemelt programjaként dr. Heller Erika előadása szintén erről, a siker- és kudarcélmény feldolgozásáról szól a diák és tanári oldalról egyaránt, május 20-án, a Rátkay Klubban. Évvégi koncertünk is ennek a témának jegyében zajlik majd június 6-án az Óbudai társaskörben, melyen az idej országos versenyeken döntőbe került, de helyezést nem kapott diákok szerepelnek. Részletek a honlapunkon: zetahun.jimdo.com)

Szászné Réger Judit hegedűtanár hasonló élményeket mesélt a kezdeti időszakról, mint Zsolt, bár nála kicsit talán tartózkodóbban állt hozzá az egészhez. Diákjai szerettek volna elindulni rajta, ő viszont óvatos volt az elvárások és a körülmények homályossága miatt. Végül a diákjai közül az került be, akiről nem is feltétlenül gondolta volna, de az azóta eltelt hónapok visszaigazolták a szerkesztők kiválasztásának jogosságát: Zoli jól bírta a terhelést, rugalmas volt, jól alkalmazkodott. Persze kicsit “el is szállt” a nagy ovációtól és médianyilvánosságtól, de a tanárnak az is feladata, hogy lelkileg helyre tegye a diákot, s ez meg is történt. A fiatal hegedűs mostanra megtanulta, hogy ebből a sok élményből építkezni, tanulni kell, s minden sikerért meg kell dolgozni, amellet, hogy élvezzük persze a gyümölcseit. Tanárként nem volt, s ma sem egyszerű a helyzet: a szülők által aláírt szerződést előzetesen nem látták a tanárok, és utólag, néha az utolsó pillanatban derül ki számukra hogy rengeteg olyan megkötöttség és kötelezettség van benne, ami megnehezíti, sokszor ellehetetleníti a következetes, napi munkát. A fellépések azóta is tartanak, nem lehet kiszállni...

Erneyi László harmonikatanár számára nem volt ismeretlen ez a világ, rövid történelmi áttekintést adott nekünk az elmúlt esztendő fiatal harmonikás tehetségeinek útjáról, sorsáról. A hangszer sajátos adottságai miatt a klasszikus út nagyon keskeny, s természetes lehetőség, melyet sokan választanak, a könnyedebb műfajok adta zenei világ. Az eddigi, könnyűzenei tehetségkutató műsorokban (Ki Mit Tud, Csillag születik) több harmonikás tűnt fel szép sikerrel, de ez is egy kemény, nehéz világ. Az egyiknek sikerül, a másoknak nem...

A fenti eszmefuttatás alapján saját diákjai jelentkezése nem lepte meg, s az előzőekben megszólaló tanárokhöz hasonlóan igyekezett támogatni őket, egyengetni az útjukat.

A főként zenetanárokból álló közönség kérdései előtt Romos Zsolt szót kért, s a kollégák szavaihoz fűzött némi kiegészítést, érintett tanárként, bennfentesként egyaránt: valóban kellemetlen volt, hogy a szerződés "folyton közbeszólt", s hogy ehhez a szerződéshez a tanároknak semmi közük nem volt, csupán alanyai voltak a folyton változó körülményeknek. A televíziós kollégákkal való eddigi közös munka egyik fontos tapasztalata, hogy elsősorban szakmailag lenne fontos a zenetanárok hivatalos bevonása, hiszen így elkerülhetőek lennének az esetleges későbbi munkafolyamatba, munkafázisba be nem illeszhető hangversenyek, fellépések, s leginkább a tanárok dolga tapasztalatukkal, felelősséggel meghatározni a gyerek előrelépéséhez szükséges terhelést.

Elmesélt egy-két, ma már viccesnek ható epizódot, például hogyan igyekeztek a gyerekeket "rejtegetni" a tévés munkatársak elől, hogy be tudjanak melegíteni a gyakran, sőt, szinte minden alkalommal egésznapos próbák, felvételek közben. "Hol van Misi? Már MEGINT gyakorol?!" - hitetlenkedtek mosolyogva a televíziósok.

A beszélgetés második felében következtek a kollégák kérdései, hozzászólásai, amelyek gyakran a személyes élményeket, a műsorral való saját kapcsolatainkat érintették. Általában óvatossággal vegyes nyitottsággal viseltettünk a számunkra is új helyzet iránt, s nyitottságunkat a diákok egyértelmű pozitív hozzáállása csak megerősítette. Elhangzott ellentétes vélemény is, volt, aki a műsor külsőségei és a televíziós média erőteljes hatásai miatt jóval tartózkodóbban, konzervatívabban viszonyult az egész jelenséghez. Akadt tanár, aki megtiltotta diákjainak a részvételt, viszont akadt olyan is, aki soha nem látott lelkesedést tapasztalt saját diákjai és azok családtagjai körében. Kérdésként elhangzott, hogy az első sorozatban érintett tanároknak milyen hatása lehet, lesz-e hatása a következő műsorokra, mert az már biztos, hogy lesz folytatás. Lehet-e befolyásuk a sokat emlegetett szerződésekre, melyekben a tanár és az iskola nem szerepelt, mégis alapvetően befolyásolta az életüket, s elképesztő feladatok rótt rájuk? Lehet-e, kell-e pozitívan diszkriminálni a ritkább, kevesebbet látott, pedig fontos hangszereket (pl. oboa, harsona, kürt... stb.)?

A szakmai fórum vége felé tanulságként összefoglalhattuk, hogy inkább pozitív, mint negatív hatásokat éltünk meg a műsorfolyam nyomán, de a sok kisebb-nagyobb kompromisszum, előre nem látható feladat a résztvevő tanárok vállára nagyon nagy terhet és felelősséget helyez, s ennek megfelelő kezelése a jövő feladata. A sok utókoncert és fellépés lassan inkább teher, kezdi akadályozni az egykor ünnepelt győzteseket a haladásban, éppen ezért kezdi befolyásolni a jövőbeni szakmai életüket. Ellenben az is igaz, hogy rengeteg energiát adott a gyerekeknek, olyan önbizalmat és szereplési rutint, amelyet máshogyan nem kaphattak volna meg. Mi, tanárok kész helyzetet kaptunk, amelyet nem kerülhetünk ki, a feladat elől nem térhetünk ki, s amellyel a diákok érdekében muszáj kezdenünk valamit.

Dénes László bölcs szavaival zárult a beszélgetés: a “Virtuózok”, mint műsor, nagyon sokat adott a szélesebb közönségnek, sokat tett a klasszikus zene és a hangszertanulás népszerűsítéséért. DE és ÉPPEN EZÉRT pedagógiailag és szakmailag sok teendőnk van, szakmai értékeink és igényességünk mentén és azok érdekében állást kell foglalnunk.

Gulyás Csilla
Zeta alelnök